

Vanyó László

**NÜSSZAI SZENT GERGELY
TEOLÓGIAI ANTROPOLÓGIÁJA**

JEL
Kiadó

Budapest, 2010

TARTALOM

Előszó	9
Szerkesztői megjegyzések	11
Bevezetés	15
I. Nüsszai Szent Gergely élete, művei, jelentősége	17
Dogmatörténeti háttér	22
A Nüsszai Szent Gergely munkásságát feldolgozó újabb irodalom	30
Módszertani konklúziók	51
II. Nüsszai Szent Gergely „filozófiája”: a „negatív” teológia	55
Viszonya a görög filozófiai hagyományhoz	55
A „negatív” teológia negatív alapjai	66
A „negatív” teológia pozitív következményei	70
A pozitív teológia alapja: a krisztológia	76
<i>Nüsszai Szent Gergely krisztológiájának belső, szentháromságtani alapjai</i>	76
<i>Nüsszai Szent Gergely üdötörténeti krisztológiájának jellegzetességei</i>	79
A krisztológiai paradigma	81
III. Az istenképmás: Krisztus	89
Krisztus kettős képvisése	89
Krisztus emberi természetének egyetemessége	91
Az új teremtmény	96

IV. Az Isten képmása „az” ember: Ádám	103
A Gen 1,26 exegézise a Nüsszai Szent Gergelyt megelőző patrisztikus hagyományban	103
A Gen 1,26 exegézise Nüsszai Szent Gergelynél	106
Az „ember” értelmezése a hellén hagyományban	109
Isten képe: az „emberi természet”	115
Az istenképiség az ember lényege	122
Az istenképiség tartalma: a szabadság	126
A lélek „tükre”	130
Kép és hasonlóság viszonya (<i>eikón – homoiószisz</i>)	132
Az utánzás (<i>mimészisz</i>)	134
Erény, boldogság, tökéletesség	136
V. Az ember a teremtésben	149
A teremtés	150
A világ mint fizikai és erkölcsi valóság	153
A világ az emberi megismerésben: idő (<i>aión</i>)	157
A világ mint egymásutániség (<i>akoluthia – taxisz</i>)	163
Az idő „pesszimizmusa”: a hiábavalóság	164
A világ az emberrel egységben	168
Szenvedély – bűn – rossz	169
Születés, növekedés, halál	179
VI. Az ember a testi végesség és szellemi „végtelenség” dialektikájában	189
Az emberi élet: örökség és adomány	189
Az emberi élet dimenziói: múlt, jelen, jövő	192
A „mindig” önmagát alapozó emberi élet	193
Döntés, áldozat, ítélet	197
Az emberi élet struktúrája	201
Az emberi struktúra teológiai értelmezése	205

A teológiai értelmezés összetevői: a szabadság és a kegyelem	208
VII. A végeesség és a végtelenség szintézise:	
a feltámadás	217
Krisztus feltámadásának jelentősége	217
A feltámadás elővételezéseként	220
Feltámadás az eskatonban	226
Összefoglalás	233
Források	237
Felhasznált irodalom	239
Általános művek	239
Nüsszai Szent Gergellyel foglalkozó monográfiák és tanulmányok	241
Rövidítések jegyzéke	245
Nüsszai Szent Gergely idézett művei	245
Idézett szentírási könyvek	246
Egyéb idézett művek	247
Patrologia Graeca-helyek	248
Mutatók	251
Nüsszai Szent Gergely idézett műveinek mutatója	251
Névmutató	253
Tárgymutató	256
Bibliográfia	283
Válogatás a nemzetközi Nüsszai Szent Gergely-kutatás 1988 utáni irodalmából	283
A Nüsszai Szent Gergely-kutatás 1980 utáni magyar nyelvű irodalma	289